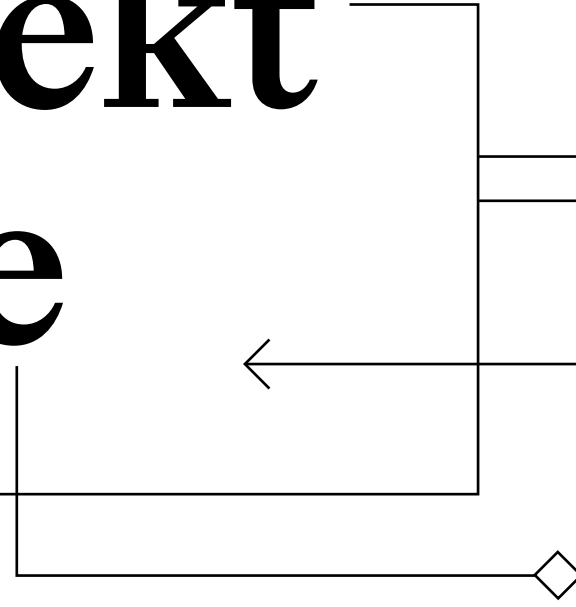

Nyt projekt skal løfte unges informations- kompetencer

De unges informationskompetencer er ikke gode nok, og udviklingen inden for AI kan potentielt gøre udfordringerne større. Sådan lyder det fra Tænk tanken Fremtidens Biblioteker, der leder et nyt statsstøttet projekt, som gennem tværgående samarbejde skal skabe større viden og trædesten til nye undervisningsmetoder

□ Rasmus Hage Dalland, redaktør REVV

Tænk tanken Fremtidens Biblioteker leder et nyt storstilet projekt, der i bredt samarbejde med partnere i bibliotekssektoren skal danne afsæt for en forbedring af de unges informationskompetencer. 'Fremtidens informationskompetencer i lyset af AI', som projektet hedder, har for nylig modtaget 1,6 millioner kroner fra Slots- og Kulturstyrelsen. Formålet er at tilvejebringe ny viden og på den baggrund bidrage med at definere nye undervis-

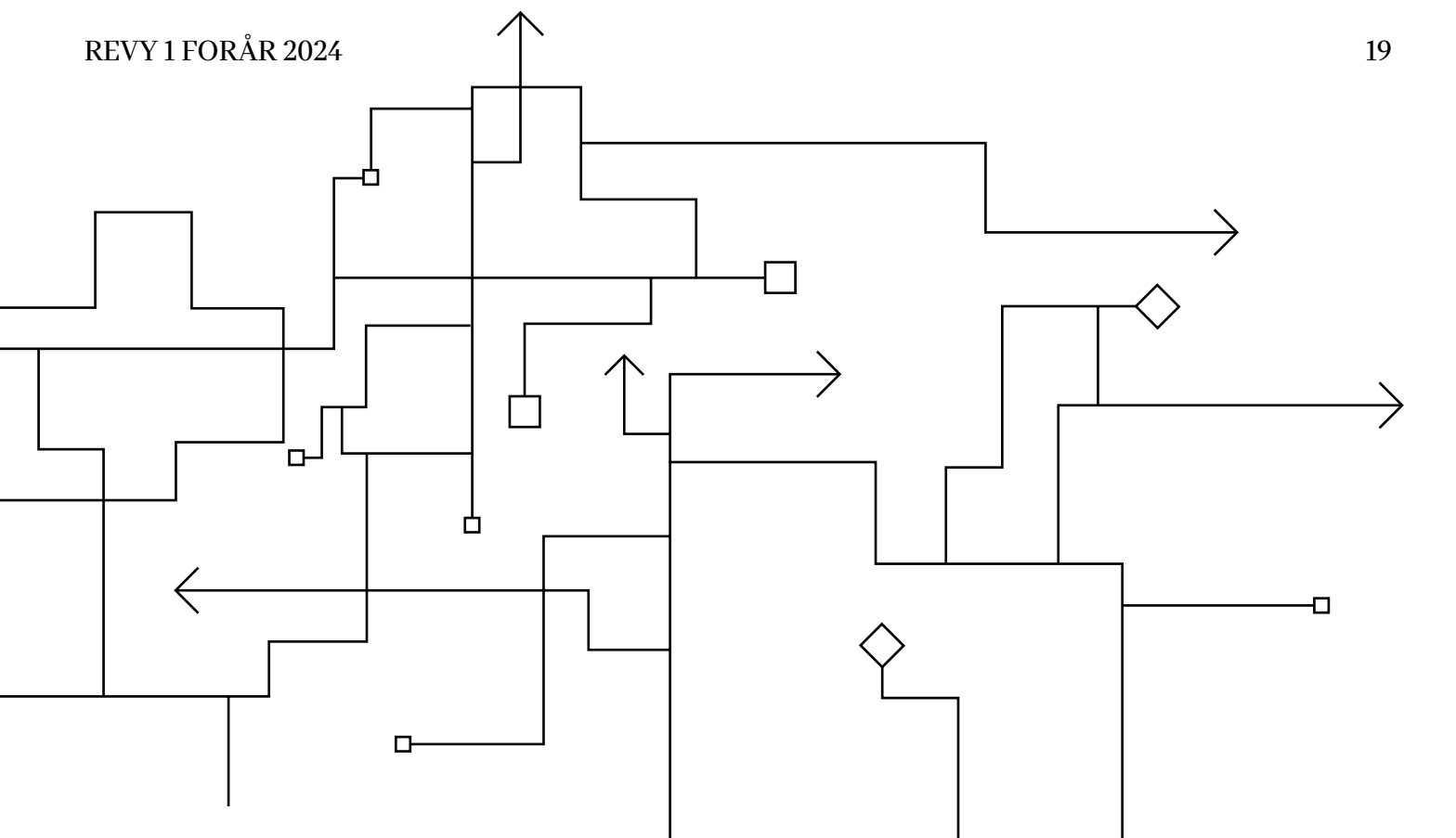
ningsmetoder, der rustet de unge mennesker til at finde, anvende og forholde sig kritisk til information i en digital tidsalder.

"Vi ser et kæmpestort behov for at få løftet informationskompetencerne blandt elever og studerende," siger projektleder Simon Rosenstand.

"Kort fortalt ser det skidt ud. Over hele linjen er de unge ikke skarpe nok. Og det er problematisk, fordi gode informationskompetencer er helt grundlæggende for at klare sig godt i uddannelsessystemet. Og hvis vi skal op på de høje nagler, er manglende informationskompetencer også et demokratisk problem. At kunne finde valid information og forholde sig kritisk til den er vigtigt for at deltage som oplyst borger i et moderne demokrati."

Udfordring med udfordring på

Som forundersøgelse til projektet udgav Tænk tanken Fremtidens Biblioteker i samarbejde med DFFU og Silkeborgbibliotekerne et

litteratur-review i foråret 2023, der afdækker de unges informationskompetencer på tværs af uddannelsestrin. Forskningslitteraturen blev kvalificeret gennem workshops med fagfolk fra biblioteksbranchen, og konklusionerne er tydelige: De unges informationskompetencer er under pres.

Selvom forundersøgelsen viste, at de unge er dygtige brugere af digitale services, var det også tydeligt, at de er ukritiske i deres brug af dem, ligesom de mangler søgestrategier og har svært ved at omsætte information til en faglig kontekst. Udfordringer, der ikke er blevet lettere med eksplosionen i nye AI-værktøjer, siger Simon Rosenstand.

”Siden vi lavede forundersøgelsen er vi så blevet overhalet indenom af AI med værktøjer som fx Chatgpt. Og selvom det er for tidligt at sige noget skråsikkert om AI’s indflydelse, så har vi og andre fagfolk en formodning om, at de nye værktøjer allerede har ændret de unges digitale informationsliv og skubber sådan noget som kildekritik lidt i baggrunden. Hvis vi allerede inden AI havde en udfordring, så kan man sige, at vi nu har en udfordring med en udfordring på. Og det skærper kun behovet for at gentænke undervisningen i informationskompetence.”

Bibliotekernes rolle

Det nye projektsamarbejde involverer et bredt udsnit af partnere fra den danske bibliotekssektor og er målrettet unge fra folkeskolens udskoling over ungdomsuddannelserne til de videregående uddannelser.

i *Fremtidens informationskompetencer i lyset af AI*

Projektet 'Fremtidens informationskompetencer i lyset af AI' er støttet med 1,6 millioner kroner af Slots- og Kulturstyrelsen.

Projektet er et samarbejde mellem følgende partnere fra bibliotekssektoren:

- Algoritmer, Data og Demokrati - ADD-projektet
- Danmarks Biblioteksforening
- Bibliotekschefforeningen
- Gymnasiernes, Akademiernes og Erhvervs-skolernes Biblioteksforening
- Pædagogisk Lærings Center Forening
- Danske Fag-, Forsknings- og Uddannelsesbiblioteker
- DM din akademiske fagforening
- Koldingbibliotekerne
- Køge Bibliotekerne
- Biblioteket Sønderborg
- Silkeborg Bibliotekerne
- Herning Centralbibliotek
- VIA Bibliotekerne
- Det Kgl. Bibliotek

Projektet løber frem til midten af 2025

“ Hvis vi allerede inden AI havde en udfordring, så kan man sige, at vi nu har en udfordring med en udfordring på. Og det skærper kun behovet for at gentænke undervisningen i informationskompetence.

– Simon Rosenstand

Og det tværgående samarbejde er helt centralt for at få løftet de unges informationskompetencer, forklarer Lotte Hviid Dyrbye, daglig leder i Tænk tanken Fremtidens Biblioteker.

”Der er flere ting på spil. Generelt mangler der en fælles tværgående opfattelse af, hvad de unge egentlig skal kunne. Samtidig er der ikke særlig stor strategisk og politisk opmærksomhed på, hvad væsentlige kompetencer er, og elever og studerende kan heller ikke rigtig se relevansen. For dem er informationskompetencer meget knyttet til opgaveskrivning – men de kan ikke se, hvorfor de skal undervises i det. Og så er det jo svært at sikre informationskompetencer hos de unge op igennem uddannelsessystemet. Så det er vigtigt at skabe samarbejde på tværs og have et fælles sprog,” siger hun.

”At sikre informationskompetencer er jo en kerneopgave for bibliotekerne, men mange steder er opgaven hverken klart defineret eller placeret. Nogle steder ligger den hos dansk lærere eller samfundsfaglærere, som jo også er optaget af andre ting. Så det er vigtigt, at bibliotekerne spiller ind i den her agenda, og for at gøre det er det selvfølgelig væsentligt at vide, hvad behovet er.”

Resultater allerede i 2024

Lotte Hviid Dyrbye og Simon Rosenstand forklarer, at projektet samler partnere på tværs af både uddannelsestrin og biblioteksvæsen. Tænk tanken Mandag Morgens ADD-projekt (Algoritmer, Data og Demokrati) forestår projektets vidensdel. De øvrige partnere, der bl.a. tæller en række folke-, gymnasie- og uddannelsesbiblioteker, faglige foreninger og andre interessenter, herunder DFFU, vil kvalificere projektets arbejde både fra et tværgående, praksisnært perspektiv og fra et mere strate-

gisk perspektiv. De er med til at kvalificere den viden, der bliver indsamlet, og til at omsætte den til greb og metoder til den fremtidige undervisning i og formidling af informationskompetencer.

”Projektet går på tre ben,” forklarer Lotte Hviid Dyrbye.

”For det første er der vidensgrundlaget, og dertil en eksportdel med fokus på, hvilke kompetencer, der er behov for, og hvordan vi får sat et større strategisk fokus på væsentligheden af dem. Og det sidste ben, vi kalder vi ’trædesten til undervisning og metoder’, som knytter sig til, hvordan den viden kommer ud at leve i praksis.”

I projektets indledende fase vil man koncentrere sig om at indsamle viden og lave strategiske pejlemærker for forskellige indsatser, og projektgruppen forventer at kunne fortælle om de første findings mod slutningen af 2024. I begyndelsen af 2025 forventer man at have de første trædesten til nye undervisningsmetoder, inden projektet formelt afsluttes i midten af 2025.

i *Litteratur-review om informationskompetencer på tværs af uddannelsestrin*

Som forundersøgelse til projektet ’Unge informationskompetencer i lyset af AI’ udgav Tænk tanken Fremtidens Biblioteker i samarbejde med DFFU og Silkeborg Bibliotekerne et litteraturreview i foråret 2023, som havde til formål at afdække unges informationskompetencer på tværs af uddannelsestrin.

Store dele af den inkluderede litteratur kommer fra projekter foretaget af bibliotekerne. Forundersøgelsen peger blandt andet på, at folkeskoleelever har tendens til at overvurdere deres informationskompetencer og ikke forholder sig kritiske nok til den information, de finder.

Samme tendens ses blandt elever på ungdomsuddannelserne, som dog er gode til at anvende digitale ressourcer, men ikke i faglige sammenhænge. For studerende på videregående uddannelser ses udfordringer med at søge hensigtsmæssigt, indsnævne problemstillinger og reflektere over søgeresultaterne – og derudover er de ikke tilstrækkeligt åbne over for tvivl og tvetydighed.

På alle uddannelsestrin gælder, at de unge ikke forholder sig kritisk nok til den information, de søger frem, særligt i forhold til internetkilder. Udvælgelsen af kilder sker i høj grad på baggrund af instinkter og tilfældigheder.

Fælles for de tre uddannelsestrin er, at biblioteker og bibliotekarer spiller en central rolle i at formidle og undervise i informationskompetencer.

